

Japon Yeni Dinlerinde Tanrı Tasavvurları¹ Images of God in Japanese New Religions

Yetkin KARAOĞLU

ORCID: 0000-0002-5036-2590

Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Dinler Tarihi A.B.D.
Ordu/Türkiye, yetkinkaraoglu@odu.edu.tr

Hatice ACAR

ORCID: 0000-0001-8164-0410

Doktora Öğr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İslami Araştırmalar Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri A.B.D.
Ankara/Türkiye, phd.acarhatice@gmail.com

*Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 31.03.2024 Düzeltme/Revised: 09.05.2024
Kabul/Accepted: 10.05.2024*

Çeviri / Translation

Atıf / Cite as Karaoğlu, Y. & Acar, H. (2024). Japon Yeni Dinlerinde Tanrı Tasavvurları. Antakiyat, 7(1), 81-95

Öz

Toplam üye sayısı Japonya nüfusunun belki de %15'ini oluşturan Yeni Dinî Hareketler (YDH'ler), bu ülkede dinî deneyimin önemli bir aracı haline gelmiştir. Bu grupların birbirinden farklı çeşitli yapıları bulunmaktadır. Onların birçoğu araştırmalarda "hayatî" olarak tanımlanmıştır. Konfüçyüsçü etiğe dayanan bu anlayış Tanrı, yaşam ve insan doğasına bakış açısındaki iyimserlikle karakterize edilmektedir. Bununla birlikte, bazı belirli dinî gruplardaki Tanrı tasavvuruna yakından bakıldığında, hayatî kavramında modern dönem boyunca din ve toplumdaki eğilimleri yansıtabilecek bir gelişmenin işaretleri görülebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Yeni Dinî Hareketler, Japon Yeni Dinî Hareketleri, Tanrı Tasavvuru, Japon Dinî Tarihi.

Abstract

New religious movements (NRMs), with a total membership of perhaps fifteen percent of the population of Japan, have become an important mediator of religious experience in that country. Despite a wide variety in the nature of these groups, many share elements of a common worldview, described as "vitalistic" in previous research, characterized by a Confucian ethic and an optimistic view of God, life, and human nature. A closer look at the image of God in some particular groups, however, reveals indications of a development in this concept that might reflect broader trends in religion and society throughout the modern period.

Keywords: History of Religions, New Religious Movements, Japanese New Religious Movements, Conception of God, History of Japanese Religion.

Bu makale, İngilizce kaleme alınan, Robert Kisala, "Images of God in Japanese New Religions", *Nanzan Bulletin* 25 (2001), 19-32. künyeli makalenin çevirisidir.

GİRİŞ

Japonya'daki YDH'ler, modern dönemde nüfusun önemli bir azınlığı için dinî deneyimin önemli bir aracı haline gelmiştir. Her ne kadar Japonların dinî mensubiyetine ilişkin resmî istatistikler tutarsız olarak bilirse de -örneğin resmî hükümet rakamları dinî mensubiyetin ülke nüfusunun neredeyse iki katı olduğunu göstermektedir- nüfusun belki de %15'inin bu gruplardan birine veya diğerine üye olduğu söylenebilmektedir. Bu, nüfusun sadece yüzde otuzunun herhangi bir dinî inanca sahip olduğu bir toplumda önemli sayıda insan demektir.²

“Yeni Dinler” (New Religions) Japon dinî çalışmalarında bağımsız bir kategori olarak yer edinmiş olsa da bu tanımlamanın dinî araştırmalar alanındaki geçerliliğine ilişkin teorik sorular devam etmektedir.³ Bu kategorinin esnek bir yapıda olduğu dikkate alındığında, tasnife dahil olan dinî grupları “kurumsal dinlerden” farklı kılan temel özellikler tespit edilebilmektedir. Bu dinler yenilikçi ve senkretiktir. Önceden var olan kültürel ortamdaki dinî unsurları dönüştürmekte ve birleştirmektedir. Genellikle karizmatik bir kişi tarafından kurulmaktadır. Bazen kurucunun bıraktığı kendi içinde bütüncül-tutarlı bir vahiy bütününe sahiptirler. Belki de en önemli özellikleri kuruluş tarihleridir. Çoğu akademik çalışma, Japon toplumunun modernleşmesinin 19 yy.ın ortalarından itibaren kurulan dinî grupların da etkisiyle olduğunu belirterek bu kategoriye dâhil etmektedir.

Kolaylık olması açısından, ortaya çıktıkları veya büyüdükleri dönem ve grubun inancına yansıyan baskın dinî gelenek temelinde üç yeni dinî gruptan bahsedilebilir.⁴ Bunların ilk grup dinî hareketler, 19 yy.da ortaya çıkan dinî hareketlerdir. Bunlar genellikle içinden çıktıkları kırsal toplumun Şinto veya halk dinî geleneklerine bağlı kalmıştır. İkinci grup dinî hareketler, İkinci Dünya Savaşı'ndan kısa bir süre sonra popüler olmuştur. Bunları, genel olarak şehirde yaşayan sıradan kişilerden oluşan Budist hareketler olarak tanımlanmaktadır.

---

² Neredeyse her Japon, nominal olarak belli başlı Budist mezheplerinden birinin üyesidir. Bu durum, cenaze törenlerinin yerel Budist tapınaklarının tekeline geçmesine neden olan 17 yy. döneminde yönetimi elinde bulunduran Tokugawa Şoğunluğu politikasının etkisidir. Buna ek olarak, tüm nüfus otomatik olarak yerel Şinto Mabedinin cemaat üyesi olarak sayılmakta ve dindar üye sayısı iki yüz milyonu aşarak ülke nüfusunun neredeyse iki katına ulaşmaktadır Shōkyō Nenkan (ed.), *Agency for Cultural Affairs* (Tokyo: Ministry of Education, 1996). Yeni dinî gruplara ilişkin üyelik rakamları da aynı şekilde grupların kendi bildirimlerine dayanmaktadır ve üyelik kriterlerinin ciddi değişkenlik göstermesi çoğu zaman açıkça anormal sonuçlara yol açmaktadır. Öte yandan, Yeni Dinler arasında sayılan birçok grubun milyonlarca üyeye sahip olduğunu iddia edebileceği konusunda çok az tartışma vardır, bu nedenle toplam yüzde on beşlik bir rakam mantıksız olmayacaktır. Toplam dinî üyelik savaş sonrası dönem boyunca düzenli aralıklarla Nihonjin no Kokuminsei (ed.), *Tōkei Sōri Kenkyōjo Kokuminsei Chōsa Linkai* (Tokyo: Idemitsu Shoten, 1991). ve Nihonjin no Shukyō İshiki (ed.), *NHK Hōsō Yoron Chōsajo* (Tokyo: Nippon Hoso Shuppan Kyokai, 1984). gibi çeşitli bağımsız sosyal anketler tarafından ölçülmüştür. İshii Kenji, savaş sonrası anket sonuçlarının bir özetini sunmaktadır *Gendai Nihonjin no Shōkyō* (Tokyo: Shin'yosha, 1997).

³ Örneğin, Robert Sharf'ın Sanbōkyōdan'ın Yeni Bir Din olarak sınıflandırılmasına ilişkin tartışması için bkz. Robert Sharf, “Sanbōkyōdan: Zen and the Way of the New Religions”, *Japanese Journal of Religious Studies* 22 (1995), 417-458.

⁴ Ağırlıklı olarak modern Japon tarihinin farklı dönemlerinde ortaya çıkan Yeni Dinler tarafından temsil edilen dinî gelenekleri vurgulamayı seçtiğim için, buradaki sınıflandırmam Hardacre'ın tanımladığı üç dalgadan *Kurozumikyō and The New Religions of Japan* (New Jersey: Princeton University Press, 1986), 4. veya Nishiyama “Gendai no Shōkyō Undō: Rei-jutsu kei Shinshōkyō no Ryōkō to ‘Futatsu no Kindaika’”, *Gendaijin no Shukyō*, ed. Ōmura Eishō - Nishiyama Shigeru (Tokyo: Yuhikaku, 1988), 177. ve Shimazono “Shin shūkyō Niokeru Shūyō-tekina-shi to Jujutsu-tekina-shi” (Tokyo: Kōbundō, 1992), 9. tarafından önerilen dört dalgadan farklıdır.

Kırsal tapınakları geride bırakan bir nüfusa hem bir topluluk hissî hem de ölüleri için ritüeller gerçekleştirme aracı sunmaktadırlar. Ancak 1970’lerde spirüel uygulamaları vurgulayan ve genellikle psişik güçlerin kazanılmasıyla bağlantılı bir bilinç dönüşümü fırsatı sunan üçüncü bir dalga ortaya çıkmıştır. Bu son gruplar, Japonya’nın dinî geleneklerinden ziyade, 19. yy. Amerikan spirüel hareketlerinden özel bir etki ile sanayileşme sonrası modern toplumlarda yaygın olarak bulunan dinî bir deneyime aracılık etmektedir.

Yansıttıkları farklı dinî geleneklere ve dinî iddialarına rağmen, bu grupların ortak noktaları, en temelde ortak Konfüçyüsçü ya da daha spesifik olarak Neo-Konfüçyüsçü⁵ ilkelerin 18. yy.da yaygınlaştırılmasına dayanan ortak bir dünya görüşüdür.

Buna göre dünya, birbirine bağlı bir bütün olarak görülmektedir. Bu anlamda kişinin bir davranışı, diğer davranışları da etkilemektedir. Dolayısıyla, kişinin benliğindeki bir dönüşümün, ailesi, toplumu ve mensubu olduğu evren üzerinde yansımaları olabilmektedir. Sonuç olarak, şükran, samimiyet ve uyum erdemlerini merkeze alarak bireysel kendini geliştirmeye vurgu yapılmaktadır. İnananlardan bir sıkıntı ya da talihsizlikle karşılaşanlara, günlük yaşantıları üzerinde düşünmeleri ve aileleri, komşuları ve iş arkadaşlarıyla olan ilişkilerini gözden geçirmeleri tavsiye edilmektedir. Elde ettiğiniz nimetler için, en temelde de yaşam armağanı için uygun bir şekilde şükrettiniz mi? İlişkilerinizde samimiyet mi etkilidir, yoksa kişisel arzularınızı öne sürerek uyumsuzluğa mı neden olmaktadır? Bu sorular çerçevesinde düşünme bir zihin değişimine yol açmalıdır; bu süreç her durumun bir tutum değişikliğiyle -unutkanlıktan minnettarlığa, bencil arzulardan uysallığa- dönüştürülebileceğine işaret etmektedir.

Dolayısıyla bu dünya görüşü, kişisel dönüşüm olasılıkları ve bu dünyada somut faydalardan yararlanma konusunda temelde iyimserdir. Yeni Dinler üzerine çalışan bir grup Japon akademisyen, bu dünya görüşünü yaşamın bolluğunu vurgulayan “hayatî” (vitalist) bir dünya görüşü olarak adlandırmıştır.⁶ Bu görüşü şu şekilde tanımlamaktadırlar:

“...her şey uyumlu, birbirine bağlı, karşılıklı sempati duyan ve sürekli büyüyen bir yapıdadır. Kozmosun her bir bileşeninin, özellikle de insanoğlunun bakış açısından, evren veya dünya tüm canlıların çıktığı köken olarak görülmektedir. Dolayısıyla evren de her bir varlığa ebedi ve nihai yaşamı veren faydalı ve lütufkâr bir varlık olarak tasavvur edilmektedir.”⁷

---

⁵ Neo-Konfüçyüsçülük, Çin düşünce tarihinin gelişiminde kırılma noktalarından biri kabul edilen Sung Hanedanlığı (960-1279) döneminde ortaya çıkan senkretik bir dinî-felsefi akımdır. Neo-Konfüçyanizm, Budizm, Taoizm ve Konfüçyüsçülüğün olduğu bir düşünce biçimidir (çevirmen). Bkz. Wing-Tsit Chan, “Neo-Confucianism: New Ideas in Old Terminology”, *Philosophy East and West* 17/1/4 (1967), 15-16.

⁶ Tsushima, Tsushima vd., “The Vitalistic Conception of Salvation in Japanese New Religions: An aspect of Modern Religious Consciousness”, *Japanese Journal of Religious Studies* 6/1-2 (1979), 139-161.

⁷ Tsushima vd., “The Vitalistic Conception of Salvation in Japanese New Religions: An aspect of Modern Religious Consciousness”, 143.

Bu dünya görüşünün bir unsuru olarak, bu akademisyenler bir tür “birincil dinî varlığa” olan inancı tanımlamışlardır. Bu varlık kişisel ya da kişilik dışı olabilmekte, genellikle kozmosu kaplayan bir yaşam gücü olarak tanımlanmakta ve hem tek tanrılı ve aşkın hem de panteist ve içkin özelliklere sahip olabilmektedir.

“Temel dinî Varlıkların oldukça çeşitli isimlerle bilinmelerine rağmen, özellikleri ve işlevleri oldukça benzerdir. İlk olarak, her şeyi taşıyan ve besleyen Orijinal Yaşam olarak kabul edilmektedirler. Dahası, tüm canlıların kendisine döndüğü ve birleştiği, evrenin daiseimei (大生命) “büyük hayatı” olarak algılanmaktadırlar. ...Dinî varlık böylece, her şeyi kontrol etmek ve yönetmek yerine onları şefkatle besleyen merhametli bir anne olarak düşünülmektedir.

Varlıklar tek tanrılı ve aşkın olarak kabul edilebilir, onları ürettikleri için her şeyin dışında var olurlar. Bununla birlikte, terbiye edici işlevlerinde, panteist ve içkin olarak da tanınmalıdırlar, her şeyin içinde her yerde mevcutturlar ve bu nedenle içsel ve ölümsüz bir yaşam gücü sağlamaktadırlar.”⁸

Doğal olarak, bu akademisyenler bu unsurların tümünün Yeni Dinlerin hepsinde aynı şekilde bulunduğunu iddia etmemektedir. Hareketlerin dünya görüşünün bazı ortak unsurlarını tanımlayarak, bu modern hareketlerde yansıyan ortak bir Japon dindarlığının kalıcı özelliklerinden bazılarını netleştirmeye yardımcı olmuşlardır.

Onların ulaştığı sonuçlardan farklı olarak müşterek dünya görüşünün somut göstergelerinin incelenmesi, ilgili dinî grubun diğerlerinden farklılıklarının ne olduğunun tespiti açısından değerli olduğu söylenebilir. Ayrıca, bu sürecin yukarıdaki tanımda ima edilen ancak yeterince açık hale getirilmeyen bir başka ortak özelliği, aynı zamanda ortak bir Japon dindarlığının da karakteristiği olan bir özelliğinin, yani insanın kutsal ile kolayca özdeşleştirilmesinin vurgulandığı ifade edilmektedir.

Erken Modern Dönem: Tenrikyō

1838’de kurulan Tenrikyō (天理教 - Tenri Öğretisi), genellikle Japon YDH’lerin en eskilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Kuruluşu, eski başkent Nara bölgesinde yaşayan bir çiftçi eşi olan Nakayama Miki’nin (中山みき) sahip olma (kamigakari) deneyimine kadar uzanmaktadır.⁹ İki kızını hastalık nedeniyle kaybetmiş olan Miki’nin oğlunun yaralı ayağını

---

⁸ Tsushima vd., “The Vitalistic Conception of Salvation in Japanese New Religions: An aspect of Modern Religious Consciousness”, 144.

⁹ Kamigakari (神憑り), kelime anlamı itibariyle “sahip olmak” anlamdadır. Kavram olarak insanın kutsalla iletişim anındaki tecrübesini, diğer bir ifadeyle vecd halini ifade etmektedir. Bu kavram, Ōmoto’da iletişimin (kutsal-profan) her iki tarafının da sahip olma yetisine vurgu yapmaktadır (Çevirmen). Bkz. Yetkin Karaoğlu, *Japon Yeni Dini Hareketi: Ōmoto* (Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022), 340.

iyileştirmesi için bir Yamabushi (山伏) ya da dağ çilecisi çağrılmıştır.¹⁰ Normalde Yamabushi'ye eşlik eden ve onun medyumu olarak hareket eden şaman kadın ya da Miko¹¹ (御子) gelemediği için Miki onun yerini almıştır. Transa geçtikten sonra Miki, adının Tsukihi (月日), yani güneş ve ay olduğunu açıklayan bir tanrı tarafından ele geçirilmiştir. Tsukihi, Miki aracılığıyla şunu ilan etmiştir: “Tüm insanlığı kurtarmaya geldim. Miki'yi Tanrı'nın tapınağı olarak kabul etmek istiyorum.” Bu olayı, daha sonra Yamabushi'nin yardımı olmaksızın, kutsala dair çok sayıda tecrübe yaşanmıştır. Daha sonra (Oyagami - 親神) “Ebeveyn Tanrı”¹² olarak da anılan Tsukihi'nin talimatıyla Miki yoksullara sadaka vermeye başlamış, öyle ki bir zamanlar varlıklı toprak sahipleri olan Nakayama ailesi yoksul kalmıştır. Miki, ailesini geçindirmek için terzilik yapmıştır. 1850'lerden itibaren şifacı ve mucizeler gösteren bir kişi olarak ün kazanmaya başlamıştır. Ardından onun temsil ettiği dinî eğilimin etkisi büyümeye başlamıştır. Yeni imparatorluk hükümetinin kurulmasını takip eden yıl olan 1869'da okuma yazma bilmediği varsayılan Miki yazmaya başlamış ve Tenrikyō'nun kutsal kitaplarından biri olan Oyagami'nin vahyinin kaydı olan (Ofudesaki - おふでさき) “Fırçanın Ucundan” adlı kutsal metni yazmıştır. Ofudesaki'de evrenin merkezinin, geleneksel olarak Japon medeniyetinin doğduğu yer olarak görülen Yamato (大和の国) adlı bir bölgede bulunan Nakayama malikânesinde olduğu ortaya konmuştur.

Tenrikyō, tüm insanların “neşeli yaşam” olarak tercüme edilen Yōki Gurashi'yi¹³ (陽気ぐらし) yaşamasının Ebeveyn Tanrı'nın iradesi olduğunu iddia etmektedir. Bu öğretinin, “Dünyadaki tüm insanlar eşit derecede kardeştir. Hiç kimse yabancı değildir.” ifadesiyle eşitlik ilkesine dayandığı ifade edilmektedir.¹⁴ Buna göre nihayetinde tüm insanlık bu dünyada, şu anda yaşayanların belirsiz sayıda yeniden doğuşundan sonra açılacak olan bir cennette, bu “neşeli hayat”a birlikte katılacaktır. Tüm insanlar, kendi “İnnen”lerini (因縁 – kader) veya karmalarını anlamak için şimdi acılarının nedeni üzerinde düşünerek bu neşeli yaşamın nihai

---

¹⁰ Yamabushi, dağ münzevileri olarak da adlandırılmışlardır. Şintoizm, Tantrik Budizm ve Japon Daoizmi'ne dayanan senkretik bir dinî yapıyı ifade etmektedir (Çevirmen). Bkz. Petre Barboş - Ioan-Nelu Pop, “From Yamabushi to Modern Pshychological Training in the Martial Arts”, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Educatio Artis Gymnasticae* 67 (10 Mart 2023), 51-57.

¹¹ Miko, “Kutsal Kadın”, “Dişi Şaman”, “Mabet Kadını” gibi anlamlara gelmektedir. Jinjalardaki evlenmiş veya evlenmemiş kadın ritüel görevlilerine verilen bir addir. Jinja'daki arınma ritüellerini, vurmali ve üflemeli ritüel enstrümanlarının çalınmasını, ritüel sırasında şiir okunması ve Jinja'daki günlük işleri de gerçekleştirmektedirler. Mikolar, çoğunlukla genç kızlardan ve azınlıkla yaşlı kadınlardan oluşmaktadır. Bkz. Karaoğlu, *Japon Yeni Dini Hareketi: Ōmoto*, 403.

¹² Oyagami, Şintoizm'de belirli bir klanda tanrı olarak ibadet edilen bir ata ruhuna, tanrıya veya ruha atıfta bulunan bir terimdir. Bununla birlikte Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilendiği gibi insanlarla ilgilenen bir kami çağrışımını ifade etmek için kullanılmaktadır (Çevirmen). Bkz. Tenrikyo Church Headquarters, *The Doctrine of Tenrikyo* (Tenri: Tenrikyo Church Headquarters, 1991).

¹³ Yōki Gurashi veya Yōki Yusan (陽気遊参) veya Tenrikyō'da ruhanî liderler tarafından öğretilen ve hayırseverlik ve açgözlülük, bencillik, nefret, öfke ve kibirden uzak durma yoluyla takip edilen bir öğretilerdir. Tenrikyō teolojisine göre Neşeli Yaşam, insanoğlunun yaratılışı sırasında Tanrı tarafından önceden belirlenmiş insan varoluşunun amacı ve insanlığın kurtuluşu için bir araç olarak işlev görmektedir. “Joyous Life” (Erişim 31 Mart 2024).

¹⁴ Kisala, “Images of God in Japanese New Religions”, 22.

kuruluşuna katılmaya çağrılmaktadır. Karma¹⁵ tüm deneyimlerin nedenidir. Karma üzerine düşünmek yaşamda bir reforma yol açmalı, Tenrikyō'nun deyimiyle kalpte veya ruhta biriken tozu silmelidir. Tenrikyō sekiz “toz” olduğunu öğretmektedir. Bunlar cimrilik, açgözlülük, nefret, kendini sevme, kin gütmeye, öfke, açgözlülük ve kibirdir. Reform veya bu tozları süpürüp atma tutumu, kiliseye hizmetten uluslararası yardım ve kalkındırma çalışmaları da dâhil olmak üzere çeşitli gönüllü faaliyetlere kadar uzanan etkinlikleri tanımlamak için kullanılan bir kelime olan Hi no Kishin (日の寄進 - Güneşin Bağışı) ile ifade edilmektedir.¹⁶

Tenrikyō, insan doğasına iyimser bakışı, ahlakî açıdan kendini yetiştirmeye yaptığı vurgu, mevcut dünyadaki faydaların onaylanması ve kendi doktrinini geliştirirken Japon dindarlığında yaygın olan unsurları kullanması bakımından yeni dinlerin birçoğunu temsil etmektedir. Nakayama Miki örneği aynı zamanda kadınların geleneksel olarak Japon dindarlığında oynadıkları bir rolü, bazı yeni dinlerde (örn. Ōmoto) daha belirgin hale gelen şaman benzeri bir uygulayıcı rolünü de göstermektedir.¹⁷

Tenrikyō içindeki ve dışındaki yorumcular, temel Tenrikyō kutsal kitabı olan Ofudesaki'de Kami (神 - genellikle Tanrı olarak çevrilir) kullanımından Tsukihi'ye ve son olarak da Oya'ya doğru bir geçiş olduğunu işaret etmektedir.¹⁸ Bu değişim, insan anlayışının gelişen kapasitesine uygun olarak Tanrı'nın doğasının açığa çıkarılmasında, her şeye gücü yeten bir Tanrı'dan yetiştiren bir Tanrı'ya ve son olarak da yakın bir Tanrı'ya doğru bir dönüşüm olarak yorumlanmaktadır.¹⁹ Dahası, kurucu Nakayama Miki'nin kendisi de genellikle Oyasama ya da 親 Ebeveyn olarak anılmakta ve giderek Tanrı ile özdeşleştirilmektedir.²⁰ Bununla birlikte, Tenri Ō no Mikoto'nun (天理王命) Tanrı için başka bir unvan olarak paralel kullanımı ve Tenrikyō'nun yaratılış hikâyesine Şinto mitolojisinden on tanrının²¹ dâhil edilmesi bu kavramı daha da karmaşık hale getirmektedir. Bu durum kısmen Tenrikyō'nun yirminci yüzyılın başında hükümet tarafından tanınan bir din statüsü elde etmeye çalışırken doktrinini resmi din politikasına uygun hale getirme çabalarıyla

---

¹⁵ Karma, Tenrikyō doktrininde bu yaşamda ya da önceki yaşamlarda geçmiş eylemlerin iyi ya da kötü etkileri anlamına gelmektedir. Kisala, “Images of God in Japanese New Religions”, 23.

¹⁶ Hino Kishin, Oyagami'ye şükretme günü olarak tanımlanmaktadır. Buna göre Tanrıya şükretmek isteyenlerin mabet, tapınak ve manastırlar ziyaret etmeleri ve para bağışında bulunmaları beklenmektedir. Bu şükretme günü inanan tarafından her gün için tekrarlanabilmektedir (Çevirmen). “Hi no Kishin”, *Tenrikyō Shinkō Shite İru Kata e* (Erişim 31 Mart 2024).

¹⁷ Ōmoto'nun kurucu lideri, Nao Deguchi (なお出口), hareketini Ayabe'de 1892'de kurmuş, ilk yıllarda vecd halindeyken kamiden kutsal mesajlar aldığını iddia etmiş, bölgede bir süre şifacı olarak faaliyet göstermiştir (Çevirmen). Karaoğlu, *Japon Yeni Dini Hareketi: Ōmoto*, 154.

¹⁸ Nakajima Hideo, “Some Problems on the Idea of God in Tenrikyō”, *Tenri Journal of Religion* 9 (1968), 1-8; Carl B. Becker, “Concepts and Roles of God in Tenrikyō”, *Tenri Journal of Religion* 13 (1979), 1-28; Yukie İhashi, “The Doctrinal Expression: Regarding the Word ‘Parent’/‘parent’ in the Osashizu”, *Tenri Journal of Religion* 24 (1996), 35-72.

¹⁹ İhashi, “The Doctrinal Expression: Regarding the Word ‘Parent’/‘parent’ in the Osashizu”, 38-40.

²⁰ İhashi, “The Doctrinal Expression: Regarding the Word ‘Parent’/‘parent’ in the Osashizu”, 40-41.

²¹ Tenrikyō'da Tanrı Oyagami'nin formları kabul edilen kamilerdir. Bunlar; Kunitokotachi no Mikoto, Omotari no Mikoto, Kunisazuchi no Mikoto, Tsukiyomi no Mikoto, Kumoyomi no Mikoto, Kashikone no Mikoto, Taishokuten no Mikoto, Otonobe no Mikoto, İzanagi no Mikoto ve İzanami no Mikoto olarak on kamidir (Çevirmen). “The Ten Aspects of the Complete Providence” (Erişim 31 Mart 2024).

açıklanabilmektedir ve mevcut öğretilerde bu on “isim” kutsalın tezahürünün farklı yönleri olarak yorumlanmaktadır.²² Bu öğretiyi aşağıdaki şekilde özetlenmektedir:

“Bu evren Ebeveyn Tanrı’nın bedenidir ve kutsalın tezahürüyle doludur. Ateş, su ve rüzgâr olarak tezahür eden kutsal takdir görülebilir. Ancak aynı zamanda Kutsal Akıl (Tenri - 天理) olarak tüm evreni görkemli bir otoriteyle, görünmez bir şekilde yönetmektedir. O, var olan her şeyin yaşam kaynağı, tüm fenomenlerin kaynağıdır.

Gerçekten de Kutsal Akıl evreni kaplamıştır; hiçbir boşluk ya da eksiklik yoktur. Evreni yöneten doğal yasalardan insan toplumundaki düzene kadar her şey Ebeveyn Tanrı’nın mükemmel takdiri ile korunmaktadır.”²³

Tenrikyō ve Japon tarihinin bu döneminde ortaya çıkan diğer yeni dinler iki toplumsal işleve hizmet etmiştir. Yeni Dinlerin, insanların evrensel eşitliğine dair vaazları, Tenrikyō’daki hinokishin gibi karşılıklı yardım faaliyetleri ve bireysel ahlâkî reforma yaptıkları vurguyla kırsalda toplumsal dayanışma örneği, erken modern dönemin ikinci yarısında oluşan ekonomik değişimlerin tarım sektörü üzerindeki etkisini hafifletmeye yardımcı olmuştur. İkinci olarak, Tenrikyō’nun evrenin merkezini tam olarak Japon medeniyetinin beşiği olduğu inancında görüldüğü gibi hızla değişen bir toplumda kültürel kimlik duygusunun korunmasına yardımcı olmuşlardır. Ayrıca, modernleşmeye yönelik ulusal hareketin içinde kalan bir halk için yeniden yorumlanan halk dini inançları ve uygulamalarından da yararlanmaktadırlar. Tenrikyō’nun Tanrı kavramı bu özelliklerden bazılarını yansıtmaktadır. İlk olarak Yamabushi’nin iyileştirici faaliyetlerinde ortaya çıkan, herkesi eşit derecede besleyen Tanrı tasavvuru, kalbin yenilenmesi yoluyla bu dünyada insanları neşeli bir yaşam sürmeye çağırılmaktadır. Dahası, kadın din kurucusu bir şekilde Tanrı ile özdeşleştirilmektedir. Bu açıdan sözcünün/elçinin kendisi de kutsaldır. Günümüzde Tenrikyō genel merkezindeki ikametgahında yaşamaya devam ettiğine inanılmaktadır.

Japon Toplumunun Kentleşmesi ve Savaş Sonrası Yeni Dinler

Kesin bir sayı vermek zor olsa da Japonya’da aktif olan yaklaşık olarak bin kadar YDH bulunmaktadır.²⁴ Bunların büyük çoğunluğu küçük yerel gruplardır. Bir milyondan fazla inananı olan Tenrikyō gibi ulusal ya da uluslararası hareketlerin sayısı diğerlerine nispeten azdır. Belki de dokuz milyon üyesi olan Sōka Gakkai veya altı milyondan fazla üyesi olan

---

²² Tenrikyo Church Headquarters, *The Doctrine of Tenrikyo*, 31.

²³ Tenrikyo Church Headquarters, *The Doctrine of Tenrikyo*, 33.

²⁴ Japonya’da günümüzde bu verinin karşılığı da tahmini olmaktadır. Japonya’da dinî hareketlere dair sayısal verilere, ancak onların kendilerini resmî bir kuruluş olarak kaydettirmeleriyle erişilebilmektedir. Bu ise Japon hükümetinin her yıl sonunda Shūkyō Nenkan (宗教年鑑 - Din Yıllığı) raporunda yayımlanmaktadır (Çevirmen). “Shūkyō Nenkan - Bunkachō”, *Bunkachō, Tōkei Hakusho Shuppan-mono, Shūkyō Nenkan* (Erişim 31 Mart 2024).

Risshō Kōseikai gibi kitlesel hareketlerin neredeyse tamamı Budizm'in savaş sonrası, kentsel formlarıdır. Bunlar, Japonya'daki YDH'lerin ikinci dalgasını oluşturmaktadır.

Risshō Kōseikai (立正佼成会) 1938'de kurulmuş, ancak bu gruptaki çođu din gibi savaş sonrası yıllarda muazzam bir büyüme dönemi yaşamıştır. Kurucusu Niwano Nikkyō (庭野日敬), Japonya'nın kuzeybatısındaki kırsal bir köyde doğmuş ve henüz genç bir delikanlıyken Tokyo'ya göç etmiştir. Tokyo'da çeşitli küçük işlerle uğraşmış ve Nichiren Budizmi'ne ait bir hareket olan Reiyūkai'ye (霊友会) katılmadan önce sayısız halk kehanet tekniğine maruz kalmıştır. Kısa sürede Naganuma Myōkō'nun (長沼妙佼) müridi olmuş ve 1938'de her ikisi de Reiyūkai'den ayrılarak kendi gruplarını kurmuşlardır. Risshō Kōseikai, Niwano'nun öğrendiği bazı kehanet uygulamalarını bünyesine katmış ve Myōkō dinin ilk gelişiminde şaman benzeri bir rol oynamıştır. Dolayısıyla, Risshō Kōseikai popöler halk inancının bazı unsurlarını sergilerken, öğreti ve pratikte Lotus Sutra'ya sayđı duyan ve onu öven bir ilahi olan Daimoku'yu (題目) söyleyen ve evdeki aile Budist sunağının önünde günlük duaları teşvik eden Budist temelli bir gruptur.

Selefi Reiyūkai gibi Risshō Kōseikai de inananlarına Budist bir din görevlisinin yardımı olmaksızın evlerinde atalarına sayđı gösterme imkânı sunmaktadır. Bu imkân da Japon toplumunda şehirleşmenin etkisi olarak ortaya çıkan önemli bir dinî gelişmedir. 20. yy.ın başlarında Japon nüfusunun %80'inden fazlası tarımla uğraşmıştır. 1935'e gelindiğinde kent nüfusu %30 iken, bu oran savaşın sonunda %40'a kadar yükselmiştir. Ancak 1977'e gelindiğinde nüfusun %80'inden fazlası şehirlerde yaşamış ve böylece sadece 60 yıl önceki durum tersine dönmüştür. Bu gelişmeyle birlikte şehre taşınan pek çok insanın yerel Budist tapınağıyla olan bağının tamamen koptuğu ifade edilmektedir. İlginç bir şekilde, Japon şehirleşmesinin önemli bir dinî canlanmaya yol açtığı gözlemi yapılabilmektedir. Geçmiřte yerel Budist mabediyle temel bađ, bir Budist keşişin çağrıdığı ve ücret ödendiği yıllık anma törenlerine odaklanmıştır. Savař sonrası kentsel Japonya'da ortaya çıkan sekülerlik eksenli Budizm anlayışı ise kişilerin evlerinde dinî ritüellerin gerçekteştirmesini teşvik etmiştir. Bununla birlikte, toplumsal dinî etkinliklere aktif ve sürekli katılımı da önemsemiştir. Burada merkezî bir uygulama olan Hoza (帆座), inananlar tarafından genellikle haftalık veya aylık olarak gerçekteştirilen grup danışmanlığı ve inanç tanıklığının bir birleşimidir.

Risshō Kōseikai 1958'de, Naganuma Myōkō'nun bir önceki yıl ölümünden hemen sonra öğreti, uygulama ve örgütlenmede bir dönüşüm gerçekteştir. O zamana kadar Myōkō'nun önderliğinde kehanet ve falcılıkla anılan grup, Myōkō'nun ölümünden sonra Niwano'nun yönetiminde daha Ortodoks bir Budist doktrininin geliştirilmesiyle ilgilenmeye başlamıştır. Bu değişime kadar, takipçileri arasında iki liderin, özellikle de Myōkō'nun olağanüstü güçler sergileyen yaşayan tanrılar olduğuna dair inanç yaygın gözükmemektedir. Yukarıda Tenrikyō'nun kuruluğu örneğinde görüldüğu gibi bu, Japon dinindeki popöler dağ çileciliđi²⁵ ve ezoterizm

²⁵ Shugendō (修験道), Japonya'da (Nara Jidai - 奈良時代) Nara Dönemi'nde ortaya çıkan ve 7. yy. boyunca yerel halk dinî uygulamaları, şinto dağ ibadeti ve Budizm'den alınan inanç ve doktrin ve ritüel sistemlerinin bir

geleneğiyle uyumlu bir inançtır. Myōkō'nun tanrıların vahiy aracı olduğuna inanılmıştır ve bu vahiy doğrultusunda Kōseikai başlangıçta Bishamon Tennō'ya (毘沙門天皇) ve daha sonra Dainichi Nyorai'ye (毘盧遮那仏), Sanskritçede sırasıyla Vaiśrava ve Mah Vairocana'ya saygı göstermiştir. Ancak Ortodoks Budizm'e geçişle birlikte, 1958'de ibadet nesnesi Kuon Jitsujō no Honbutsu'nun (久遠実情の本仏), ebedi geçmişte aydınlanmanın gerçek kazanımı veya "Ebedi Orijinal Buddha" olduğu ortaya çıkmıştır. Niwano bu değişikliği şu şekilde anlatır:

"Myōkō Sensei'nin ölümüyle Kōsei-kai tanrıların seslerini doğrudan duyabileceği bir araçtan mahrum kalmıştır. Ben de bunu artık böyle bir araca ihtiyacımız olmadığı şeklinde yorumladım. Ona kendilerini gösteren tanrılar Budist koruyucu tanrılardan başka bir şey değillerdi. Onların görevinin Sakyamuni Buddha'nın öğretilerine uymak ve yeryüzündeki görevlerini yerine getirebilmek için yeteneklerini ve kişiliklerini mükemmelleştirmek olduğundan Lotus Sutra'ya inananlar için adanma odakları olmamışlardır.

... 1958'deki Yeni Yıl kutlamalarında, inancımız hakkındaki gerçekleri açıklayacağımız yeni bir aşamaya aktif olarak geçme niyetimi beyan ettim. İlk adım, Risshō Kōsei-kai üyeleri için adanmışlığın ana odağının Büyük Hayırsever Öğretmen ve Rab, Sakyamuni, Ebedi Buda olduğunun teyit edilmesiydi."

Dahası, Ebedî Orijinal Buddha tüm varoluşa nüfuz eden bir güç, bir yaşam gücü olarak tanımlanmaktadır.

"Evrenimizde var olan her şeyde vücut bulan tek ve görünmez bir varlık vardır. Bu, evrenin büyük yaşam gücüdür. Bu dünyadaki her şey temelde bu tek varlıktan meydana gelmiştir. Bu nedenle, fenomenler sonsuz çeşitlilikte görünseler de esasen varoluşları bakımından eşittirler.

... Boşluk, evrendeki her şeyi ve her olguyu oluşturan tek ve gerçek varlıktır. Bilimsel olarak konuşursak, tüm fenomenlerde tezahür eden temel enerjidir ve dinî açıdan konuşursak, evrende var olan her şeye nüfuz eden büyük yaşam gücüdür, yani Ebedi, Orijinal Buddha'dır."²⁶

Savaş sonrası yeni dinler, birinci dalga yeni dinî gruplarına benzer bir toplumsal uyumu güçlendirici işlev görmektedirler. Savaş sonrası gruplar, kırsal ve kentsel Japon toplumu arasında hem dinî hem de sosyal açıdan bir köprü görevi görerek atalar için gerekli anma törenlerini gerçekleştirmenin tamamen yeni bir yolunu sunmanın yanı sıra kimliksiz kentsel ortamdaki birçok insan için topluluğun odağı haline gelmiştir. Ayrıca, ahlakî açıdan kendini geliştirmeye ve şimdiki dünyanın avantajlarından yararlanmaya yönelik doktriner

---

araya gelmesiyle gelişen bir asketik uygulamalar bütünüdür. Bkz. Hitoshi Miyake, *Shugendō: Essays on the Structure of Japanese Folk Religion* (Center for Japanese Studies, the University of Michigan, 2001).

²⁶ Niwano Nikkyō, *A Buddhist Approach to Peace* (Tokyo: Kōsei Publishing Co., 1977), 36-37.

vurgu açısından daha önceki yeni dinlerle pek çok ortak noktayı paylaşmaktadırlar. Risshō Kōseikai ayrıca toplumsal refah ve dünya barışı için sivil eylemlerle ifade edilen eşitlik ve merhamet ideallerini teşvik etmek için Ebedî Orijinal Buda veya tüm varoluşa nüfuz eden tek yaşam gücü imajını kullanmaktadır. Risshō Kōseikai doktriner gelişim tarihi açısından da daha önceki YDH'lerde baskın olan halk inançları ile savaş sonrası grupların oluşturduğu görece daha işlevsel bir Budizm arasında bir köprüdür. Budizm geleneksel olarak Japonya'da cenaze ve anma törenlerinin düzenleyicisidir ve halk kırsal kesimdeki yerel mabetlerinden uzaklaştıkça, bu Yeni Dinler modern kent ortamında bu törenleri gerçekleştirmenin yeni yollarını sunmuşlardır. Buna göre atalar, korumaları sayesinde bu dünyada müreffeh ve huzurlu bir yaşamın garanti altına alınmasında büyük rol oynamakta ve belki de bu nedenle kişisel, yetiştirici bir Tanrı figürüne daha az ihtiyaç duyulmakta ve sonuç olarak sonsuzluktan beri var olan ve çeşitli enkarnasyonlarda ifade edilen yaygın bir yaşam gücüne daha fazla vurgu yapılmaktadır. Bununla birlikte, beşerî ile kutsal olan arasındaki yakın bağa olan inanç da belki kısaca kurucularla ilgili olarak, ancak daha kalıcı veya anma törenlerini saygıyla yerine getirenler için bir tür koruyucu ruh haline gelen atalarla ilgili olarak devam etmektedir.

Yeni Çağ Dinleri

Avrupa ve Kuzey Amerika'nın çoğu ülkesinde olduğu gibi Japonya'da da son yirmi yılda mistisizm ve okültizme karşı normalde Yeni Çağ terimi altında özetlenen yeni bir ilgi görülmektedir. Bu yeni dinî eğilim genellikle eklektik, bireyci ve sonuç odaklı olarak nitelendirilmektedir. Meditasyon ya da beden çalışması gibi belirli tekniklerin ya da bu ikisinin bir kombinasyonunun kullanılmasıyla, kişinin kişisel bir dönüşüme ulaşabileceğine, bunun da belki daha yüksek bir bilinç düzeyi ya da psişik güçlerin kazanılmasıyla sonuçlanabileceğine inanılmaktadır. Bu harekete genellikle yerel bir kitapçıdan eğitim kılavuzu niteliğindeki kitapları satın alarak ya da en iyi ihtimalle rahat bir dernek veya bu hareketlere mensup olan arkadaşlardan oluşan bir çevre aracılığıyla katılım sağlanırken, Japonya'da 1970'lerden bu yana bu özellikleri bünyesinde barındıran bir dizi organize dinî grup popüler hale gelmiştir. Byakkō Shinkōkai (白光真宏会) bu grupların ilk örneklerinden biridir.

Byakkō Shinkōkai, 1955'te Goi Masahisa (五井昌久) tarafından kurulmuş bir gruptur. Ana faaliyeti "Dünya Barışı için Dua" edilmesinin teşvik edilmesidir. Byakkō Shinkōkai üyeleri tarafından bağışlanan çıkartma ve direklerde yazılı olan duanın açılış cümlesi "Yeryüzünde barış hâkim olsun" her kıtada görülebilmektedir. Goi Tokyo'da doğdu ve doğuştan rahatsızdı. Tokyo'nun büyük bölümünü yerle bir eden 1923'teki Büyük Kanto Depremi'nden²⁷ sonra Goi, Niigata'daki (新潟市) babasının ailesinin yanına gönderilmiş ve çevre değişikliği sağlığını biraz

---

²⁷ "Japonya'da 1 Eylül 1923 tarihinde öğle saatlerinde 7.9 şiddetinde Büyük Kanto depremi yaşanmıştır. Depremin merkez üssü Tokyo'nun yaklaşık kırk mil güney-güneybatısındadır. 20. yy.'da Japonya'yı vuran en yıkıcı doğal afet olan bu depremle birlikte tsunami de gerçekleşmiş ve büyük bir yangın çıkmıştır. Böylece depremin verdiği zarar daha da artmıştır." Pınar Tuna, "Türk Kamuoyunda Büyük Kanto Depremi (1923)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 22/45 (31 Ocak 2023), 595.

olsun iyileştirmiştir. Kendisi daha o zamanlar sağlığını korumak için çeşitli meditasyon teknikleri uyguladığını söylemiştir. Goi uzun zamandır müzisyen olmaya ilgi duymuş ve on sekiz yaşlarında bir yandan müzik eğitimi alırken bir yandan da kendi işini kurmuş, ancak devam ettirememiş ve 1940'ta büyük bir üretim firması olan Hitachi (日立) tarafından kültür sorumlusu olarak işe alınmıştır. Goi zayıf bünyesi nedeniyle askerlik hizmetinden uzak olsa da savaş uzadıkça işi giderek bir ahlak subayı niteliği kazanmış, fabrikada savaş müziği alınmasını ve vatansever metinlerin okunmasını sağlamıştır. Savaşın sonunda Goi bir kez daha, bu sefer oldukça ciddi bir böbrek hastalığından fiziksel olarak acı çekmiştir.

Goi yaklaşık on sekiz yaşına geldiğinde geleneksel tıptan vazgeçmiştir. Bunun yerine şifayı dini uygulamalar ve inançların bir karışımında aramıştır. Savaşın sonlarına doğru sağlığının bozulması onu daha etkili bir manevi şifa yolu aramaya yneltmıştir. Hitachi fabrikasındaki bir arkadaşi aracılığıyla Sekai Kyseiky'nin kurucusu Okada Mokichi'nin (1882-1955) tıbbi teorileriyle tanışmıştır. Spiritalist uygulamalardan etkilenen ve Goi'ninki gibi sağlığı bebekliğinden beri kötü olan Okada, hastalıkların kişinin atalarının ya da önceki yaşamında kendisinin geçmişteki eylemlerinin kötü etkilerinden kalan kirlilikten kaynaklandığına inanmıştır. Bu durum, modern tıp tarafından reçete edilen kimyasalların toksik etkileriyle birleşerek vücuttaki kirliliği arttırmakta, böylece vücut bu zehirleri ateş şeklinde yakarak doğal yollardan bunlarla mücadele etmeye çalışmaktadır. Bu nedenle ateşi kontrol altına almak için ilaç kullanmak sadece vücudun doğal iyileşmesini engellemekle kalmamakta, aynı zamanda ilave toksinlerin birikmesine de neden olmaktadır.

Okada'nın yöntemlerini kullanarak iyileşen Goi, spirital çevrelerde aktif olan insanlarla temaslarını genişletmiş ve kendi şifa hizmetini başlatmıştır. Goi daha sonra ruhları yönlendirdiğine inanılan bir gruba dhil olmuş ve buradaki deneyiminden ilham alarak, birbirini izleyen akşam seanslarında kendisine göründüğüne inandığı bir ruhla sohbet etmeye başlamıştır. Ardından, Goi otomatik yazı yazma deneyimini yaşamaya başlamıştır. Bu deneyim, elin istemsiz hareketiyle yazılar ya da anlamları ayırt edilebilen çizimler üretilmesidir. Bu fenomenle ilgili ilk deneyiminde, savaşta kaybolan bir çocukluk arkadaşının ismini, sözde bu arkadaşının el yazısıyla üretmiş, bu da onu bu arkadaşının savaş kurbanları arasında olduğuna ve onun ruhu tarafından kendisiyle iletişime geçildiğine inandırmıştır. Bundan sonra Goi, elinin ya kğıda ya da diz üstündeki (kağıttaki) karakterleri takip ederek sürekli yazmaya başladığını, öyle ki otomatik yazının müdahalesi yüzünden artık hiçbir işi yapamaz hale geldiğini söylemiştir. Sonunda içinden istifa etmek zorunda kalmış ve istifa mektubunun da elini ele geçiren ruhlardan yazıldığını belirtmiştir.

İşsiz kalan Goi, kendisini Okada Mokichi ile ilk tanıştıran arkadaşının yanına taşınmış ve ikisi de kendilerini ruhanı güçlerini geliştirmeye adanmışlardır. Goi, bu sıralarda havaya yükselme ve güvenlikli binalara fark edilmeden girme yeteneğini deneyimlediğini söylemiştir. Bu noktada bedeninin artık tamamen ruhlardan dünyasındaki temasları tarafından kontrol edildiğini; otomatik yazmaya ek olarak, artık tüm hareketlerinin bir anlamda istemsiz olduğunu ve ruhlardan ona bir sonraki adımda ne yapması gerektiğini gösterdiğini anlatmıştır.

Bu deneme ve eğitim dđneminin sonunun test edilmesi için bir akşam Goi ruhlar dđnyasından gelen ve oğrendiklerini sınavan bir dizi soruya maruz bırakılmıştır. Bu soru-cevap seansının içeriği Goi'nin ve Byakkō Shinkōkai'nin oğretisinin çekirdeği olarak özetlenmiş ve grubun tđm yayınlarında yeniden basılmıştır. Byakkō Shinkōkai, bunu şoye ifade etmiştir:

“İnsan aslen Tanrı'dan gelen bir ruhtur ve karmik bir varlık değildir.

Koruyucu Tanrıları ve Koruyucu Ruhları tarafından sağlanan sđrekli rehberlik ve koruma altında yaşar.

İnsanın tđm ıstırapları, geçmiş yaşamlarından bugüne kadar tasarladığı yanlış dđřuncelerin bu dđnyada yok olma sđrecinde tezahür etmesinden kaynaklanır.

Herhangi bir ıstırap, bu fenomenal dđnyada bir kez şekil aldıktan sonra, hiçlik içinde yok olmaya mahkumdur. Bu nedenle, acılarınızın yok olup gideceğine ve bundan bđyle yaşamınızın daha mutlu olacağına kesinlikle ikna olmalısınız. Her tđrlü zorlukta bile kendinizi ve başkalarını affetmeli; kendinizi ve başkalarını sevmelisiniz. Her zaman sevgi, samimiyet ve bağışlama eylemlerini yerine getirmeli, Koruyucu Tanrılarınıza ve Koruyucu Ruhlarınıza sizi korudukları için teşekkür etmeli ve dđnyanın huzuru için dua etmelisiniz. Bu hem sizin hem de insanlığın aydınlanmayı gerçekleştirmesini sağlayacaktır.”

Goi'nin oğrettiği şey tam bir spiritüalizmdir. Ona gđre maddi dđnya yoktur, varmış gibi gđrđnmesi insanoğlunun yanlış inançlarının sonucudur. Kişinin gerçek ruhanî varlığının farkına varabilmesi için, ruhani dđnyanın mükemmel titreşimleriyle uyum içinde olması önemlidir ve Dđnya Barışı Duası'nın sđzleri bu uyumu teşvik etmekte etkilidir. Tanrı, tđm varoluşa nđfuz eden Işık olarak tasavvur edilmektedir.

“Başlangıçta, Yüce Tanrı bedenini, işiğını aldı ve onu çeşitli işık işınlarına bđldü. Daha sonra 7 işık işınını insanoğlunun gđ kaynağı olarak belirledi. Chokurei (勅令 - Tanrı'dan gelen doğrudan ruhlar) olarak adlandırdığım bu 7 kđken işını, insanlığın bu dđnyasında alışan Tanrı'nın gđrđntüsüdür. Bu 7 Chokurei (doğrudan ruhlar) bir yandan diğer işık işınlarına bđlünerek Bunrei (分靈 - bđlünmüř ruhlar) haline gelir ve ruhani dđnyada ikamet eder, sonra tekrar bđlünerek Konpaku (魂魄 - astral ve fiziksel unsurlar) haline gelir ve fiziksel insan şeklini alır. Öte yandan, bazı işık işınları doğrudan Chokurei'den bđlünerek, yeryüzünde Tanrı'nın zihnini tezahür ettirmek için fiziksel varlıklar haline gelen bđlünmüř ruhlara rehberlik etmek amacıyla yardım işığı olarak işlev gđren Koruyucu Tanrıları haline gelmiştir.”²⁸

---

²⁸ Masahisa Goi, *The Future of Mankind* (İchikawa: Byakkō Shuppan, 1985), 29-30.

Byakkō Shinkōkai, Tanrı tasavvurunu ifade ederken Japon dinî geleneklerinden çok Batı'nın spirüel hareketlerinden yararlanan son dalga yeni dinlerin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Buna göre Tanrı, ışık olarak ifade edilen saf ruhtur. Bu dünyada yaşayan çeşitli varoluş biçimleri ve fiziksel dünyanın aldaticılığına kapılanlar için hala kolayca görülemeyen evrenin sayısız diğer aşamaları olarak ifade edilmek üzere kendini bölmektedir. İnsanlığın amacı, fiziksel dünyanın kaba frekanslarını ruhanî varoluşun saflığıyla uyumlu hale getirerek gerçek ruhanî varoluşunu geri kazanmaktır. Bu şekilde tüm insanlık kutsal olarak tanımlanmakta ve kurtarılması gereken kutsallığın bu olduğu kabul edilmektedir.

Yeni Dinlerde Tanrı Tasavvurları

Gerçekten de Tsushima ve meslektaşlarının işaret ettiği gibi Japon Yeni Dinleri tarafından sunulan Tanrı tasavvurunda ortak unsurlar bulunmaktadır. Bu tasavvur daha çok besleyici bir figür ya da tüm varoluşa hayat veren bir güçtür. Tüm evrene nüfuz eden bu güç, insanoğlunun orijinal gerçek, müreffeh varoluşunu geri kazanma ya da alternatif olarak, bir şekilde önceden belirlenmiş olan bu varoluşa doğru gelişme çabalarına yardımcı olmaktadır.

Bununla birlikte, YDH'lerdeki ilgili gelişim dalgalarındaki gruplar tarafından sunulan imgenin ayrıntılarında önemli farklılıklar vardır. Bu farklılıklar öncelikle her bir dalganın inanç ve uygulamalarının özünü oluşturan dinî geleneği yansıtmaktadır. Erken dönem yeni dinler, bu grupların halk dinî geçmişini yansıtmak üzere Tanrı'yı tek bir varlık olarak temsil etme eğilimindedir. Bu gruplarda Tanrı yaratıcıdır, dolayısıyla yaratılışın dışında ve aşkındır. Ancak aynı zamanda insanoğlunu kalbin yeniden şekillendirilmesine ve belirli bir mükemmelliğe doğru sürekli gelişmeye çağırarak için yaşam koşullarını kullanan terbiye edicidir. Savaş sonrası yeni dinler, Budistlerin doğuştan gelen Budda'lık inançlarını yansıtarak, tüm varoluşa nüfuz eden mânevî yaşam gücünü vurgulamaktadır. Ancak bu gruplarda da özellikle ata ruhlarının rolüne ilişkin inançlarda, halk inancının izleri görülebilmektedir. Japonya'daki Yeni Dinlerin üçüncü dalgasını karakterize eden Byakkō Shinkōkai gibi gruplarda görülen koruyucu ruhlara yönelik inanç, her zaman atalara saygı ile doğrudan bağlantılı olmayabilmektedir. Dahası, evrene nüfuz eden mânevî bir yaşam gücüne olan inanç, bu grupların dinî temelini karakterize eden spirüalizmin etkisiyle daha da gelişmiştir. Aum Shinrikyō'da (オウム真理教) bu inanç belki de üyelerin insanlığın geri kalanına getirilen ahlakî ve yasal kısıtlamaların ötesinde oldukları hissine katkıda bulunmuş ve grubun uyguladığı şiddetin bir nedenini oluşturmuştur.²⁹

---

²⁹ Robert Kisala, "The AUM Spiritual Truth Church in Japan", *Wolves within the Fold: Religious Leadership and Abuses of Power*, ed. Anson Shupe (New Brunswick: NJ: Rutgers University Press, 1998), 33-48; Ian Reader, *Religious Violence in Contemporary Japan: The Case of Aum Shinrikyō* (Richmond: Surrey: Curzon, 2000).

SONUÇ

Bu gruptaki Tanrı tasavvurunun Tsushima ve diğerleri tarafından açıkça kabul edilmeyen ancak Japon halk dini üzerine daha önce yapılan diğer araştırmalarda vurgulanan ortak bir özelliği, beşerin kutsalla kolayca özdeşleştirilmesidir.³⁰ Japon dinî geleneğinde bu, imparatorluk soyunu çevreleyen inançlar veya ölümden sonra tüm ruhların kehaneti gibi çeşitli şekillerde ifade edilmektedir. Buna ek olarak, çileci uygulamalarla insanların olağanüstü güçler elde edebileceğine ve bu hayatta bile kutsalın alanına girebileceğine dair güçlü bir inanç vardır. Japonya’da Yeni Dinlerin ortaya çıkışının üç aşaması boyunca Tanrı tasavvuruna bir bakış, bu son inançla ilgili ilginç bir gelişmeyi ortaya koymaktadır; geçmişte sadece olağanüstü bir çağrıya sahip olanların bu hayatta tanrısallığa erişebileceğine inanılırken, Yeni Dinlerin son dalgasında bu inanç bir tür demokratikleşmeye uğramakta ve tanrısallaşma, grup tarafından önerilen uygulamayı üstlenecek herkesin ulaşabileceği bir yere yerleştirilmektedir.

Kaynakça/References

- Barboş, Petre - Pop, Ioan-Nelu. “From Yamabushi to Modern Pshychological Training in the Martial Arts”. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Educatio Artis Gymnasticae* 67 (10 Mart 2023), 51-57. [https://doi.org/10.24193/subbeag.67\(4\).33](https://doi.org/10.24193/subbeag.67(4).33)
- Becker, Carl B. “Concepts and Roles of God in Tenrikyō”. *Tenri Journal of Religion* 13 (1979), 1-28.
- Chan, Wing-Tsit. “Neo-Confucianism: New Ideas in Old Terminology”. *Philosophy East and West* 17/1/4 (1967), 15-35.
- Goi, Masahisa. *The Future of Mankind*. İchikawa: Byakkō Shuppan, 1985.
- Hardacre, Helen. *Kurozumikyo and The New Religions of Japan*. New Jersey: Princeton University Press, 1986.
- Hideo, Nakajima. “Some Problems on the Idea of God in Tenrikyō”. *Tenri Journal of Religion* 9 (1968), 1-8.
- Hori, İchiro. *Folk Religion in Japan*. Chicago: The University of Chicago Press, 1968.
- İhashi, Yukie. “The Doctrinal Expression: Regarding the Word ‘Parent’/‘parent’ in the Osashizu”. *Tenri Journal of Religion* 24 (1996), 35-72.
- Karaoğlu, Yetkin. *Japon Yeni Dini Hareketi: Ōmoto*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.
- Kenji, İshii. *Gendai Nihonjin no Shōkyō*. Tokyo: Shin’yosha, 1997.
- Kisala, Robert. “Images of God in Japanese New Religions”. *Nanzan Bulletin* 25 (2001), 19-32.
- Kisala, Robert. “The AUM Spiritual Truth Church in Japan”. *Wolves within the Fold: Religious Leadership and Abuses of Power*. ed. Anson Shupe. 33-48. New Brunswick: NJ: Rutgers University Press, 1998.

---

³⁰ Bkz. İchiro Hori, *Folk Religion in Japan* (Chicago: The University of Chicago Press, 1968).

- Miyake, Hitoshi. *Shugendō: Essays on the Structure of Japanese Folk Religion*. Center for Japanese Studies, the University of Michigan, 2001.
- Nagai, Miyoko - Susumu, Shimazono. "Shin shūkyō Niokeru Shūyō-tekina-shi to Jujutsu-tekina-shi". Tokyo: Kōbundō, 1992.
- Nenkan, Shōkyō (ed.). *Agency for Cultural Affairs*. Tokyo: Ministry of Education, 1996.
- Nihonjin no Kokuminsei (ed.). *Tōkei Sōri Kenkyōjo Kokuminsei Chōsa ĩnkai*. Tokyo: ĩdemitsu Shoten, 1991.
- Nihonjin no Shukyō ĩshiki (ed.). *NHK Hōsō Yoron Chōsajo*. Tokyo: Nippon Hoso Shuppan Kyokai, 1984.
- Nikkyō, Niwano. *A Buddhist Approach to Peace*. Tokyo: Kōsei Publishing Co., 1977.
- Reader, Ian. *Religious Violence in Contemporary Japan: The Case of Aum Shinrikyō*. Richmond: Surrey: Curzon, 2000.
- Sharf, Robert. "Sanbōkyōdan: Zen and the Way of the New Religions". *Japanese Journal of Religious Studies* 22 (1995), 417-458.
- Shigeru, Nishiyama. "Gendai no Shōkyō Undō: Rei-jutsu kei Shinshōkyō no Ryōkō to 'Futatsu no Kindaika'". *Gendaijin no Shukyō*. ed. Ōmura Eishō - Nishiyama Shigeru. Tokyo: Yuhikaku, 1988.
- Tenrikyo Church Headquarters. *The Doctrine of Tenrikyo*. Tenri: Tenrikyo Church Headquarters, 1991.
- Tsushima, Tsushima vd. "The Vitalistic Conception of Salvation in Japanese New Religions: An aspect of Modern Religious Consciousness". *Japanese Journal of Religious Studies* 6/1-2 (1979), 139-161.
- Tuna, Pınar. "Türk Kamuoyunda Büyük Kanto Depremi (1923)". *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 22/45 (31 Ocak 2023), 595-621.
- Tenrikyō Shinkō Shite ĩru Kata e. "Hi no Kishin". Erişim 31 Mart 2024.
<https://www.tenrikyo.or.jp/yoboku/oshie/hinokishin/>
- "Joyous Life". Erişim 31 Mart 2024.
<https://www.tenrikyo.or.jp/en/newsletter/html/tt5/JL.html>
- Bunkachō, Tōkei Hakusho Shuppan-mono, Shūkyō Nenkan. "Shūkyō Nenkan - Bunkachō". Eriřim 31 Mart 2024.
https://www.bunka.go.jp/tokei_hakusho_shuppan/hakusho_nenjihokokusho/shukyonenkan/index.html
- "The Ten Aspects of the Complete Providence". Erişim 31 Mart 2024.
<https://www.tenrikyo.or.jp/en/newsletter/html/tt7/10shugo.html>